

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

Zicht en toezicht op schoolexamens

Studiedag Landelijk Netwerk
Kwaliteitszorg VO

5 november 2019

Gerard Eising
Erik Thoonen

Programma

- Toezicht op examinering: waar kijkt de inspectie (niet) naar?
- Themaonderzoek 'Toetsing en afsluiting'
- Verbetersuggesties en praktische tips

Toezicht op examinering

- Schoolexamens en centraal examens
- Standaard OP8: Toetsing en afsluiting (deugdelijkheidseisen)
- Signaalgestuurd toezicht
- Vanaf maart 2019 standaard OP8 in:
 - verificatieonderzoeken (1 per 4JOBS),
 - kwaliteitsonderzoeken, en
 - herstelonderzoeken.
- Themaonderzoek OP8

Standaard OP8

OP8. Toetsing en afsluiting

De toetsing en afsluiting verlopen zorgvuldig.

Basiskwaliteit

De school heeft een Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA) en een examenreglement die voldoen aan de eisen van de wetgeving. In deze documenten maakt de school tijdig duidelijk hoe de organisatie van het examen verloopt en welke maatregelen de school hanteert bij leerlingen die zich niet aan de regels hebben gehouden. Ook moet beschreven staan welke examens leerlingen op welke manier kunnen herkansen. Verder moet duidelijk zijn welke stof wanneer wordt geëxamineerd, hoe het examen meeweegt en welke vrijstellingen gelden.

De examinering verloopt volgens PTA en examenreglement.

Eigen aspecten van kwaliteit

Welke eigen opdracht heeft de school opgenomen in het schoolplan en (hoe) realiseert de school deze?

Te denken valt aan

- toetsbeleid (waaronder toetsmatrixen en toetstechnische, uitvoerings-, afname- en beoordelingseisen)
- evaluatie en borging uitgevoerde toetsbeleid

Onderzoeksopzet bij OP8

- Documentenanalyse (PTA, examenreglement, beleidsdocumenten toetsing).
- Gesprekken met directie, examencommissie/-secretariaat, docenten/vaksecties, leerlingen.
- Inzage leerlingvolgsysteem.

Art. 31 EB: examenreglement en PTA

- Bevoegd gezag stelt vast, MR heeft instemmingsrecht.
- BG/school moet zich middels het PTA kunnen verantwoorden dat eindtermen/(sub)domeinen getoetst worden.
- Jaarlijks uiterlijk 1 oktober naar inspectie.
- Kandidaten en ouders actief ervan op de hoogte stellen.
- Wijzigingen in principe niet mogelijk (uitgezonderd grote fouten, altijd na overleg met inspectie).
- Toch wijzigingen? Procedure opnieuw doorlopen (MR, BG) en alle partijen actief in kennis stellen.

PTA: wat moet erin staan?

- Welke onderdelen van het examenprogramma worden in het schoolexamen getoetst? ((sub)domeinen, eindtermen)
 - Check op verplichte onderdelen examenprogramma.
- De inhoud van de onderdelen van het schoolexamen? (toetsinhoud)
- De wijze waarop en de tijdvakken waarbinnen de toetsen van het schoolexamen plaatsvinden, de herkansing daaronder mede begrepen.
- De wijze van herkansing van het schoolexamen.
- De regels voor de wijze waarop het cijfer voor het schoolexamen voor een kandidaat tot stand komt.

Examenreglement: wat moet erin staan?

- Vastgesteld door bevoegd gezag met instemming MR en jaarlijks voor 1 oktober verzonden naar inspectie.
- Regels omtrent artikel 5 EB (inclusief adres en samenstelling Commissie van Beroep).
- Herkansingsregeling voor de schoolexamens.
vmbo: herexamen schoolexamen maatschappijleer (art. 35b1 EB).
- Organisatie van de eindexamens.
- Gang van zaken eindexamens.

Inzage leerlingvolgsysteem

- Papieren PTA vergelijken met leerlingvolgsysteem.
- Afname toetsen conform PTA?
 - lege velden, coderingen (INH, *)
- Bij cijfer 1 nagaan of het een strafmaatregel betreft.
- Bij opvallende cijfers nagaan of er gemaakt werk is of sprake is van oneigenlijk gebruik van het cijfer (bv 1,1; iedereen hetzelfde cijfer).
- Bij doublanten en zij-instromers nagaan of zij ook aan het PTA moeten voldoen of andere afspraken hebben.

Waar kijken we niet naar?

- PTA : past beschrijving inhoud toets bij genoemde (sub)domeinen/ eindtermen?
 - Dekt de inhoud van de fysieke toets de genoemde (sub)domeinen/ eindtermen?
 - Toetskwaliteit.
 - Komen cijfers in LVS overeen met de daadwerkelijk gegeven toetscijfers? (doen we wel bij twijfel)
- Verantwoordelijkheid bestuur/school.

Kwaliteitszorg

- Weet ik als bestuur/schoolleiding dat het PTA en examenreglement aan de deugdelijkheidseisen voldoen?
 - Weet ik als bestuur/schoolleiding dat de schoolexamens ook uitgevoerd worden zoals afgesproken (bv. toetskwaliteit, afname schoolexamens/herkansingen)?
 - Hoe weet ik dat?
 - Wat doe ik als het mis gaat?
- Laat examinering onderdeel zijn van het stelsel van kwaliteitszorg van het bestuur én de school.

Kwaliteitsbewaking

Start met een analyse van de eigen kwaliteit:

- Voldoen onze PTA's en examenreglement(en) aan de wettelijke eisen?
- Voeren wij het PTA en examenreglement uit zoals vastgesteld?

Hoe wéét je dit als school **én bestuur**?... Kwaliteitsbewaking!

- Hoe bewaken we als bestuur/school de **kwaliteit** van het **PTA** en **examenreglement**?
- Hoe bewaken we als bestuur/school een goede **uitvoering** van het **PTA**?
- Hoe bewaken we als bestuur/school een goede **uitvoering** van het **examenreglement**?

Hoe?

- ✓ Documentenanalyse
- ✓ Cijferadministratie
- ✓ Gesprekken... vooral met **leerlingen**!

Bewaken kwaliteit PTA/examenreglement

Hoe bewaken we als bestuur/school de kwaliteit van het PTA en examenreglement?

- dat alle verplichte onderdelen worden getoetst?
- de onderdelen van de PTA-toets aansluiten op de eindtermen?
- de toetsvorm aansluit op de inhoud van de PTA-toets?
- de toetsvorm aansluit op het niveau van de PTA-toets?
- dat het examenreglement voldoet aan de wettelijke eisen?

Bijvoorbeeld:

- Leg het PTA naast de syllabi/examenprogramma's van de vakken.
- Laat vaksecties 'bewijzen' dat hun PTA voldoet.
- Wees alert op 'schriftelijk werk', 'schriftelijke overhoringen', verzameltoetsen!
- Veel PTA-toetsen? Heb gezonde twijfel bij de uitvoerbaarheid.
- Bekijk eens de onderliggende toetsen: passen de (sub)domeinen/eindtermen?
- Is het PTA/examenreglement begrijpelijk en leesbaar voor leerlingen en ouders?

Bewaken uitvoering PTA

Hoe bewaken we als bestuur/school een goede uitvoering van het PTA?

- kwaliteit van de toetsen (toetsmatrijzen, criteria voor taal, opbouw, lay-out)
- nakijken en beoordelen van de toetsen (antwoordmodel, beoordelingsvoorschrift, 'vier ogen')
- evaluatie van het examineringsproces (nabespreken met lln., evaluatie proces en toetsen, opstellen verbeterdoelen)

Bijvoorbeeld:

- Regelmatige check cijferadministratie: Ingericht cf. PTA? PTA-toetsen afgelegd? Lege vakken? Cijfer 1.0, 1.1 of ander extreem laag cijfer?
- Steekproefsgewijs checken ingevoerde en daadwerkelijke cijfers.
- Laat vaksecties zich verantwoorden over de kwaliteit van de toetsen: afgetoetste eindtermen, getoetste leerstofonderdelen, vaardigheidsniveaus opgaven, enz.
- Bekijk steekproefsgewijs nagekeken toetsen: kloppen de gegeven cijfers?
- Evalueer met vaksecties/scholen de examinering en kom tot verbeterdoelen.

Bewaken uitvoering examenreglement

Hoe bewaken we als bestuur/school een goede uitvoering van het examenreglement?

- het toekennen van extra faciliteiten aan lln. met een handicap/ernstige ziekte
- het herkansen en inhalen van PTA-toetsen
- de afhandeling van de onregelmatigheden

Bijvoorbeeld:

- Overzicht van leerlingen met toegekende faciliteiten? Vastgelegde procedure?
- Cijferadministratie: veel in te halen PTA-toetsen? Duidelijk welke PTA-toetsen herkanst worden/zijn?
- Een '1,0-map': gemaakt werk beoordeeld met 1,0 (+ brief maatregel(en))

